

รายการวิทยุเพื่อนเกษตร
ประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2568
เรื่อง EUDR ระเบียบการค้าใหม่ที่เกษตรกรไทยต้องรู้

Q: EUDR ระเบียบการค้าใหม่ที่เกษตรกรไทยต้องรู้ คืออะไรครับ

A: สหภาพยุโรป (EU) ได้กำหนดกฎระเบียบใหม่ที่เข้มงวดกว่าเดิม เพื่อพยายามลดปัญหาการทำลายพื้นที่ป่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม นอกจากการเกิดไฟป่าตามธรรมชาติแล้ว การบุกรุกป่าหรือการขยายพื้นที่ทางการเกษตรเป็นอีกหนึ่งสาเหตุของการทำลายป่า สหภาพยุโรปจึงได้ริเริ่มกฎระเบียบสินค้าปลอดการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งมีชื่อว่า European Union Deforestation Regulation : EUDR เพื่อผลักดันให้เกิดการอุปโภคและบริโภคสินค้าที่มาจากกระบวนการผลิตที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำลายป่านั้นเอง

Q: แล้ว EUDR มีผลกับสินค้าอะไร และมีเงื่อนไขอะไรไหมครับ

A: กฎระเบียบดังกล่าว กำหนดให้การส่งออกและนำเข้าสินค้าของสหภาพยุโรป 7 ประเภทสินค้า ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ถั่วเหลือง กาแฟ โกโก้ ยางพารา โค และไม้ รวมถึงผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสินค้าทั้ง 7 ชนิด อาทิ น้ำมันพืช ยางรถยนต์ เพอร์นิเจอร์ กระดาษ เครื่องหนังสัตว์ โดยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขหลักที่ EUDR กำหนด ดังนี้

1) สินค้าปลอดจากการตัดไม้ทำลายป่า (Deforestation-free) โดยสินค้านั้นต้องไม่มาจากพื้นที่ที่มีการตัดไม้ทำลายป่า หรือสร้างความเสื่อมโทรมของป่าหลังจากวันที่ 30 ธันวาคม 2563 ทั้งนี้ สหภาพยุโรปให้ใช้คำนิยามของคำว่า “ป่า” ตามที่สหภาพยุโรปกำหนด ซึ่งอ้างอิงคำนิยามของ FAO และพิจารณาตามข้อเท็จจริงเชิงพื้นที่ เช่น ภาพถ่ายดาวเทียม

2) สินค้าผลิตอย่างถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้ผลิต (Legality requirement) เช่น สิทธิในการใช้ที่ดิน สิทธิมนุษยชน สิทธิแรงงาน สิ่งแวดล้อม

3) มีการตรวจสอบสถานะ (Due diligence) ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำและยื่นเอกสาร Due Diligence Statement (DDS) ผ่านระบบ Information system หรือ Deforestation Due Diligence Statement Registry ของสหภาพยุโรป เพื่อประกอบการตรวจสอบและประเมินสินค้าจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ (Competent Authority: CA) ของประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป ตามการจัดระดับเทียบเคียงความเสี่ยงและแนวทางการลดการตัดไม้ทำลายป่าและการทำให้ป่าเสื่อมโทรมของประเทศผู้ผลิต (country benchmarking)

Q: ผู้ประกอบการส่งออก - นำเข้า สินค้าของสหภาพยุโรป ต้องทำอะไรบ้างครับ

A: ผู้ประกอบการส่งออก - นำเข้า ต้องแสดงที่มาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ โดยต้องสามารถตรวจสอบย้อนกลับไปถึงผู้ผลิตได้ ผ่านระบบการตรวจสอบและประเมิน (Due Diligence) ดังนี้

1) การรวบรวมข้อมูล : รวบรวมข้อมูลตลอดห่วงโซ่การผลิตตั้งแต่แหล่งกำเนิด เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ปลอดจากการทำลายป่า ได้แก่ พิกัดทางภูมิศาสตร์ของแปลงปลูก (Geolocation) วันที่และระยะเวลาการผลิต ข้อมูลด้านสิทธิในที่ดินและความถูกต้องตามกฎหมายของประเทศต้นทาง เส้นทางและระยะเวลาการผลิต เป็นต้น

2) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) : นำข้อมูลที่รวบรวมมาประเมินความเสี่ยงต่อการทำลายพื้นที่ป่า และมีการกระทำขัดต่อกฎหมายระหว่างการผลิตหรือไม่ โดยประเมินออกมาในรูปเอกสารที่มีผลสรุปความเสี่ยง และต้องทบทวนอย่างน้อยทุกปี

3) จัดทำแนวทางในการลดความเสี่ยง (Risk Mitigation) : หากพบความเสี่ยง ต้องดำเนินการลดความเสี่ยงให้ลงมาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เช่น เก็บข้อมูลเพิ่มเติม สัมภาษณ์ ทดสอบในห้องปฏิบัติการ การตรวจประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

Q: ผู้ประกอบการส่งออก - นำเข้า สินค้าของสหภาพยุโรป ต้องปฏิบัติตาม EUDR เมื่อไหร่ครับ

A: EUDR มีผลบังคับใช้กับผู้ประกอบการรายใหญ่ วันที่ 30 ธันวาคม 2568 นี้

สำหรับผู้ประกอบการรายย่อย/ธุรกิจขนาดเล็ก มีผลบังคับใช้วันที่ 30 มิถุนายน 2569

Q: ผู้ประกอบการของไทยส่งออกสินค้าใดไปสหภาพยุโรป บ้างไหมครับ

A: ผู้ประกอบการที่ส่งออกสินค้าไทยไป EU ได้แก่ สินค้ายางพารา ไม้ และปาล์มน้ำมัน โดยสินค้าปาล์มน้ำมันที่มีการส่งออกไป EU ได้แก่ น้ำมันปาล์มดิบ น้ำมันเมล็ดในปาล์ม น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ ผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์ม (กรดไขมันและแอลกอฮอล์ไขมัน) ส่งออกไปยังประเทศ เนเธอร์แลนด์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อิตาลี กรีซ ฝรั่งเศส โปแลนด์ สเปน และสวีเดน ซึ่งเมื่อกฎระเบียบดังกล่าวมีผลบังคับใช้ย่อมส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของไทยทั้งในเชิงลบและเชิงบวก สำหรับผลกระทบเชิงบวก ได้แก่ โอกาสทางการค้าเพิ่มขึ้น หากผู้ประกอบการมีความพร้อมในการตรวจสอบและยืนยันที่มาของผลิตภัณฑ์มากกว่าคู่แข่ง ผลักดันการเฝ้าระวังการทำลายป่า ส่งเสริมการรักษาและเพิ่มพื้นที่ป่า และเป็นการยกระดับการทำธุรกิจอย่างยั่งยืน มีการบังคับใช้กฎหมาย และการจัดเก็บข้อมูลในส่วน of ผลกระทบเชิงลบ ได้แก่ ผู้ประกอบการรายย่อยอาจสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน หากไม่ผ่านเกณฑ์

EUDR หรือมีความเสี่ยงมากกว่าคู่แข่งในด้านการตัดไม้ทำลายป่า และไทยอาจค่อย ๆ หลุดออกจากห่วงโซ่อุปทาน และการลงทุนโลก เนื่องจาก EU จะจัดกลุ่มความเสี่ยงของประเทศผู้ผลิตสินค้า หากประเทศใดมีความเสี่ยงสูง ก็อาจจะซื้อสินค้าลดลง

Q: ถ้าอย่างนั้น EUDR เกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันอย่างไรครับ

A: ถึงแม้ว่ากฎระเบียบนี้ไม่ได้บังคับใช้กับเกษตรกรโดยตรง แต่ถ้าผู้ประกอบการจะส่งสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จาก ปาล์มน้ำมันไปยุโรป เขาต้องมีข้อมูลที่ครบถ้วนตั้งแต่แหล่งผลิตสินค้า แปรรูป ผู้ส่งออก ดังนั้น จึงเกี่ยวข้องกับ **เกษตรกร** เพราะเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันถือเป็นจุดเริ่มต้นของห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งต้องเป็นตามเงื่อนไขหลัก ของ EUDR ที่กล่าวไปแล้ว โดยเกษตรกรต้องมีข้อมูลพิกัดทางภูมิศาสตร์ของแปลงปลูก (Geolocation) ข้อมูลด้านสิทธิ์ ในที่ดินและความถูกต้องตามกฎหมายของประเทศที่พร้อมสำหรับการตรวจสอบย้อนกลับ

Q: กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งมีบทบาทในการดูแลเกษตรกรเตรียมรับมืออย่างไรครับ

A: กรมส่งเสริมการเกษตร ในฐานะหน่วยงานรับขึ้นทะเบียนเกษตรกร ได้จัดทำระบบการขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ทบก.) เพื่อรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรในกลุ่มผู้ปลูกพืช ไร่ นา สวน ผสม ทำนาเกลือและเลี้ยงแมลงเศรษฐกิจ ซึ่งครอบคลุมสินค้าทุกชนิดที่กฎระเบียบ EUDR กำหนด โดยเกษตรกรต้องแจ้งข้อมูลบุคคล ข้อมูลกิจกรรมการเกษตร เช่น พืชที่ปลูก วันที่ปลูก วันที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยว ขนาดพื้นที่ที่ปลูก ประเภทของที่ดินที่ใช้ ตำแหน่งพิกัดแปลง ประมาณการปริมาณผลผลิต ข้อมูลดังกล่าวกรมส่งเสริมการเกษตร มีการตรวจสอบข้อมูลที่เกษตรกรแจ้งกับข้อมูล จากหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น การตรวจสอบตัวตนของเกษตรกรกับกรมการปกครองตรวจสอบเอกสารสิทธิ์ ที่ดินกับกรมที่ดินและสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมทั้งมีการตรวจสอบเชิงพื้นที่โดยเจ้าหน้าที่ กรมส่งเสริมการเกษตร ผ่านการวาดผังแปลงเกษตรกรรมดิจิทัลในระบบ **Geoplots** ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นข้อมูลที่ สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้

Q: เกษตรกรจะขึ้นทะเบียน ทบก. ได้อย่างไรครับ

A: การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการ ดังนี้

ระยะเวลา : สำหรับพืชทั่วไป แจ้งขึ้นทะเบียน 15 วันหลังปลูก ทุกครั้งที่ปลูก

สำหรับไม้ผลไม้ยืนต้น แจ้งขึ้นทะเบียน 30 วันหลังปลูก (ปลูกใหม่) และถ้ายังมีพืชยืนต้นอยู่

ให้แจ้งปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรทุกปี

ข้อมูลที่ระบุ : พืช/พันธุ์ วันปลูก วันที่คาดว่าจะเก็บเกี่ยว ขนาดพื้นที่ที่ปลูก ประเภทของที่ดินที่ใช้ ตำแหน่ง
พิกัดแปลง ปริมาณการปริมาณผลผลิตรายได้/หนี้สิน เครื่องจักรกล แหล่งน้ำ ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

หลักฐาน : เกษตรกรรายใหม่ หรือเกษตรกรรายเดิมเพิ่มแปลงใหม่ ใช้บัตรประชาชน หลักฐานแสดงสิทธิ
การถือครองที่ดิน/สัญญาเช่า

เกษตรกรรายเดิม ใช้ บัตรประชาชน

ช่องทางการขึ้นทะเบียน/ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

1. แจ้งกับเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ ตามที่ดัดแปลง
2. ดำเนินการด้วยตัวเอง ผ่าน E – Form ที่ <https://efarmer.doae.go.th> (ทั้งรายเดิม/รายใหม่)

ผ่าน Farmbook Application (สำหรับเกษตรกรรายเดิมแปลงเดิม)

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ ที่เป็นสากลมากขึ้น
เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของสินค้าเกษตรกรในระดับโลก เช่น การผลิตปาล์มน้ำมันภายใต้มาตรฐาน RSPO
สำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระ เพื่อการปลูกปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน ซึ่งมีหลักการ ดังนี้

หลักการที่ 1 เพิ่มผลผลิต ประสิทธิภาพ ผลกระทบเชิงบวก และมีภูมิคุ้มกัน

หลักการที่ 2 ถูกต้องตามกฎหมาย เคารพสิทธิการถือครองที่ดินและสวัสดิการของชุมชน

หลักการที่ 3 เคารพสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิของคนงานและสภาพแวดล้อม

หลักการที่ 4 ปกป้อง เสริมสร้างระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม

ซึ่งมีหน่วยงานรับรองมาตรฐาน RSPO เป็นหน่วยงานที่เชี่ยวชาญและน่าเชื่อถือ โดยมี ASI ให้การรองรับคุณภาพ
การตรวจ สินค้าปาล์มน้ำมันที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO จึงมีความน่าเชื่อถือว่าไม่ตัดไม้ทำลายป่า ปกป้อง
สิ่งแวดล้อม และป้องกันการละเมิดสิทธิแรงงานในห่วงโซ่อุปทาน